

FRANCESC GALOFRE OLLER

UN VALLENC IL·LUSTRE

Francesc Galofre Oller: **Autoretrat** (1907)
Museu de Valls.

Al llarg del segle, la ciutat de Valls ha estat bressol de noms importants de la història cultural i artística de Catalunya, tal i com testimonien personatges com Jaume Huguet, la nissaga dels Bonifàs, Narcís Oller, Jaume Mercadé, Robert Gerhard, Cèsar Martinell o Francesc Català-Roca. Aquesta seqüència històrica agafà volada al voltant de 1860, quan a la vila sorgí una generació de creadors i intel·lectuals formada per Bonaventura Casas, Francesc Guasch Homs, Anselm Nogués, Indaleci Castells i David Vives Farrès, que amb el seus treballs assoliren altes cotes de qualitat i rellevància.

Sebastià Sánchez Sauleda · Historiador de l'art

◀ Francesc Galofre Oller: **Un model** (1894) Biblioteca Museu Víctor Balaguer. Vilanova i la Geltrú. © Fotografia: Juan Franco

Francesc Galofre Oller: **La processó de Sant Miquel a l'Albiol** (1888) Museu de Valls

Dintre d'aquest esplèndid grup cal incloure la figura de Francesc Galofre Oller, nascut el 13 de juliol de 1864, que amb la seva obra es convertí en un dels pintors més destacats del tombant de segle a Catalunya. Fill de Francesc Galofre Olivé, escrivà i procurador de tribunals, i de Dolors Oller Ballaresca, el matrimoni es veié obligat a abandonar Valls l'any 1869, quan un aixecament popular contrari a tots els estaments oficials amenaçà la vida del pare. La família aleshores trià establir-se a Barcelona per viure amb major tranquil·litat.

Assentat a la capital catalana, el jove Galofre Oller manifestà un precoç interès per les arts i es decantà pel món del teatre. Aquesta vocació el portà a entrar en contacte amb Frederic Soler (Serafi Pitarra), que li oferí la possibilitat d'entrar a formar part de la seva companyia d'actors. La família, en assabentar-se de la decisió, es mostrà contrariada i l'obligaren a desistir del seu somni i a continuar amb els estudis per tal que s'assegurés un futur i una posició social respectable. Davant la impossibilitat de materialitzar l'anhelada carrera teatral, s'acostà a la pràctica pictòrica, que desenvolupava d'amagat dels pares quan es desplaçava a Valls per veure els amics d'infantesa, activitat que durant un temps compaginà amb l'assistència a les aules d'una carrera de ciències.

El poc interès que demostrava en els estudis provocà la intervenció de José de Letamendi, eminent home de ciències i cultura, catedrà-

tic d'Anatomia a la Universitat de Barcelona i bon amic d'Esteve Galofre -oncle del jove artista-, que li va recomanar que abandonés el camí triat i que concentrés tots els esforços en el món de l'art. Seguint els seus consells, i en contra de l'opinió paterna, es va matricular a l'acadèmia de Pere Borrell del Caso per tal d'iniciar la seva formació. A les aules, el nou mestre defugia els sistemes tradicionals d'ensenyament i apostava pel realisme, al qual arribava a partir de la còpia directa d'objectes i del treball amb models naturals. Aquestes ensenyances les plasmà en diversos dibuixos i en el seu primer encàrrec oficial, consistent en la realització del *Retrat d'Assumpció Vives Farrés* (1881).

Conscient que si volia dedicar-se professionalment al món de l'art calia que tingués una formació reglada, entre 1881 i 1885 va ser alumne a l'Escola de Llotja, on rebé el mestratge de Claudi Lorenzale i d'Antoni Caba. El pas per les aules oficials no l'allunyà de l'aposta pel realisme i, un cop completats els estudis a Barcelona, descartà marxar a París i decidí desplaçar-se a Madrid i prosseguir l'aprenentatge a l'Escuela de Pintura, Escultura y Grabado dependent de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando. Durant l'estada a la capital espanyola tingué l'oportunitat de visitar el Museo del Prado, on aprofità l'avinentsa per conèixer i estudiar els grans mestres, i quedà fascinat per la pintura d'història, gènere del qual es convertiria en un dels darrers representants en l'art català dels segles XIX i XX. Aquest interès es plasmaren al llenç *Herois sense glòria*

Francesc Galofre Oller: **Quadres per a l'Altar de la Mare de Déu de la Candela de Valls** (1890) capella de la Mare de Déu de la Candela a Valls

(1887), amb què participà a l'Exposició Nacional de Bellas Artes assolint un ampli reconeixement.

Amb l'èxit sota el braç, tornà a Barcelona coincidint amb la celebració de l'Exposició Universal de 1888, on presentà *La processó de Sant Miquel a l'Albiol* (1888), inspirat en la processó que se celebrava a la localitat del Baix Camp, amb el qual aconseguí una Menció Honorífica. Els reconeixements obtinguts, que presagiaven un futur ple de triomfs, li reportaren encàrrecs importants com els dos quadres per a l'Altar de la Mare de Déu de la Candela de Valls (1890) o el *Retrat del bisbe Antoni Palau* (1891), destinat a la Galeria de Vallencs Il·lustres.

L'eclosió artística gràcies al *Bòria avall* (1892)

Mentre duia a terme aquests primers encàrrecs, començà a treballar en el *Bòria avall* (1892), obra que el consolidaria dintre del món artístic català. El llenç, un quadre d'història de grans dimensions (3 x 5 metres), presentava una escena ambientada al segle XVII en la qual tres reus rebien la seva sentència pública després de desfilars pels carrers de Barcelona. La presentació a la Sala Parés resultà un veritable èxit, ja que molts ciutadans es desplaçaren a la galeria i obligaren a ampliar la duració de l'exposició per tal d'atendre les llargues cues que diàriament col·lapsaven el carrer. La fama assolida pel quadre traspasà les fronteres i arribà a Anglaterra, on Galofre Oller desestimà l'oportunitat de presentar l'obra i iniciar una carrera

internacional de la mà del pintor britànic Frederic Leighton, i als Estats Units, ja que el llenç viatjà a aquest país per participar a la World Columbian Exposition l'any 1893.

Els bons resultats i la fama que li concedí el quadre li reportaren nous encàrrecs per a importants institucions del país. L'Ajuntament de Barcelona li demanà el *Retrat de Pere Virgili* (1892) per a la Galeria de Catalans Il·lustres, llavors situada al Saló de Cent, i el bisbe Jaume Català i Albosa sol·licità que pintés *La Coronació de la Mare de Déu de la Mercè* (1895), per tal de commemorar aquest important esdeveniment religiós a la capital catalana l'any 1888. A més d'aquests treballs, la seva voluntat de fer-se un nom dins del món artístic català el portà a concórrer a exposicions nacionals amb obres com *Un model* (1894). El quadre, un retrat de cos sencer d'un home vell assegut en un tamboret mentre fuma pipa i aguanta el barret damunt dels genolls, actualment es conserva a la Biblioteca Museu Víctor Balaguer ja que el mateix pintor el regalà a l'insigne polític català.

L'ascendent carrera que acredità va patir un recés el 1898. Aquell any el seu oncle Esteve, que l'havia apadrinat i que havia vetllat pel seu benestar i prosperitat, va morir sense descendència i li llegà una quantiosa fortuna. La gestió dels diners i els negocis heretats l'apartaren de la pràctica pictòrica, però la passió pel món de l'art era tan forta que a principis del segle XX reprengué l'activitat artística. El

CARRER
DE LA
BORJA

Salosre Oller, 1892.

A la doble pàgina anterior:
Francesc Galofre Oller:
Bòria avall (1892) Museu de Valls

Francesc Galofre Oller:
Retrat de Lluís Bonifàs (1921)
 Galeria de Vallencs Il·lustres
 situada a l'Ajuntament de Valls

retorn va ser fulgurant gràcies a la seva vinculació a les principals associacions del país -Centre Aquarel·lista, Reial Cercle Artístic, Junta de Museus, Societat Artística i Literària de Catalunya-, i a la realització d'obres com *Mercat de Sant Feliu de Guíxols* (1904), localitat a la qual estava lligat des de 1892, quan hi conegué la seva dona, Mercedes Surís; *Els sometents a Montserrat* (1906), on plasmà la visita d'Alfons XIII al monestir, o *Sant Joan nen en oració* (1910).

De l'esclat de la Primera Guerra Mundial als darrers anys

La intensa activitat artística es va veure interrompuda per l'esclat, el 1914, de la Primera Guerra Mundial. Durant els quatre anys que durà el conflicte, la bona relació que mantenia amb la premsa es refredà, situació que es revertí quan presentà el tríptic *A la pau universal* (1910-1939). L'obra, una peça de grans dimensions, seguia les tesis proposades per sant Antoni Maria Claret, basades en la idea que l'art havia de posar-se al servei del Bé i havia de servir d'exemple als fidels, a més d'insistir a denunciar la barbàrie produïda per la guerra i el capitalisme salvatge, i d'apostar per la concòrdia i el diàleg entre la humanitat.

Amb la guerra ja en el record, continuà l'activitat artística i demostrà que no havia perdut els vincles amb la seva vila natal. Així, per Valls pintà el *Retrat d'Andreu Avel·lí Comerma* (1921), el *Retrat de Lluís Bonifàs* (1921) i el *Retrat de Narcís Oller* (1931), tots tres destinats a la Galeria de Vallencs Il·lustres, a més de les dues pintures representant sant Jordi i sant Oleguer per al *Retaule del Santuari del Lledó*, obres que realitzà l'any 1925 a petició de Cèsar Martinell.

Els darrers anys donà l'alternativa al seu fill, el també pintor Francesc Galofre Surís, amb el qual treballà en la decoració del *Cambril de la Mare de Déu a la parròquia de la Bonanova de Barcelona* (1924) i en la realització d'un dels panells per al Saló de Sant Jordi del Palau de la Generalitat de Catalunya (1925). Després d'uns anys convulsos a causa de la Guerra Civil, durant la qual l'artista es va recloure a la casa de Barcelona i hagué de fer front a la pèrdua de la seva dona, el 8 de gener de 1942 morí a la capital catalana. Amb la desaparició de Francesc Galofre Oller l'art català va perdre un dels seus darrers pintors d'història i també un dels millors artistes que Valls ha donat a la història del país. ■

Francesc Galofre Oller: **Retrat de Narcís Oller** (1931) Galeria de Vallencs Il·lustres situada a l'Ajuntament de Valls

